

OSTRZEGAĆ SIĘ (64) *vb impf*

się (44), się (20).

o oraz a jasne, e pochylone.

inf ostrzegać się (8). ◇ *praes 3 sg* ostrzegą się (1). ◇ *3 pl* ostrzegają się (1). ◇ *fut 2 sg m* ostrzegać się będziesz (1). ◇ *imp 2 sg* ostrzegaj się, ostrzegajże się (35). ◇ *3 sg* niech, niechaj ostrzegą się (2). ◇ *1 pl* ostrzegajmy się, ostrzegajmyż się (3). ◇ *2 pl* ostrzegajcie się, ostrzegajcież się (8). ◇ *3 pl* niech się ostrzegają (1). ◇ *con 3 sg m* by się ostrzegął (1). ◇ *2 pl m pers* byście się ostrzegali (1). ◇ *3 pl m pers* by się ostrzegali (1). ◇ *part praes act* ostrzegając się (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVII w. s.v. ostrzedz się.

1. Wystrzegać się czegoś, mieć się na baczności; mieć coś na uwadze; *attendere Vulg, PolAnt; cavere, custodire, observare PolAnt* (54) : Mądryć gdy z śidła wynidzie/ Po drugi ras wnię nie przyydzie: Lepiey fie po tym oŕtzega/ Na przeŕpiecznym mieyfcu lega. *BierEz* K3, P3v; *RejWiz* 77v; Náoftátek miły fynu oŕtzegay fie vpominány będąć/ bo wiele kfiąg piáfć/ nie byłoby końćá nigdy *BielKron* 82; *BielSpr* 20; *BudNT Luc* 17/3; wnet [węgierscy panowie] Stephaná Woiewodę przez lifty y poŕty ŕwoie nápomináli/ áby fię oŕtzegał/ gdyż Krol Polŕki to woýfko nie ná Turki ále przeciw iemu lámemu wiedzy *StryjKron* 672; *BielRozm* 2; Mieyćiefz fię ná pieczy (*marg*) Oŕtzegayćiefz fię. (-). Ieŕliby twoy brát zgrzeŕzył przeciw tobie/ Ítrofuy go: a ieŕliby fię vpámieťał/ odpuŕć mu. *WujNT Luc* 17/3.

ostrzegać się kogo, czego (17): Mądry człowiek ieden v nich był/ Ktory rozum ŕierzac ŕtráćil. Tedy ci ktorzy rozum máia/ Tego fie też oŕtzegáia: Wítawŕzy ogládaia fie ná zad/ By rozum z głowy nie wypadł. *BierEz* D3v, N3; Wiatru z południa oŕtzegay fie/ á przeciw południu okieⁿ nie otwieray *FalZioł* V 61v, V 52, 65v; Niechciey go náłádowáf w złoŕci w gniewie iego/ Bo fie pilnie oŕtzegay zgorŕlenia od niego. *LubPs* Kv; *KrowObr* 98v; *Goski* A2v; *BielKron* 398v; Trádu fye trzeba oŕtzegáf *SienLek* 21, 20v; *RejPos* 131v, 232; *RejZwierc* 27; Oŕtzegayćie fie [*attendite Vulg Matth* 7/15; Strzeżćie fię *WujNT*] fáłŕzywych Prorokow/ ktorzy do was przychodzą w odzieniu owczym *WujJud ktv; HistHel* C2v; Prokopie bráćie/ oŕtzegay fię wieru/ Báfż pilen ŕteru. *KlonFlis* G2.

ostrzegać się od kogo, od czego (4): Ieŕtli thego potrzeba zafkurnia krew puŕzczay, Ale ofŕtzegay fie od zimna. *FalZioł* V 48v; Od nieprzyaćieli thwych oddal fie/ á od przyaćieli thwych oŕtzegay fie. *Leop Eccli* 6/13; *RejPos* 186v; Naprzod/ oŕtzegayćie fię od kwáfu Fáryzeufzow/ co ieŕt obłudnoŕć. *BudNT Luc* 12/1.

ostrzegać się w czym (1): Ciężfzac ná was praca przyydzie/ Szukáf pożywienia indzie. Trzebáćiem ŕię w tym oŕtzegáfć/ Acż ípolnego wđdy miernie bráfć. *BierEz* O4.

cum inf (2): Ale fie w łazni myć albo w wannie/ albo nogi wodáf ciepłáf vmywáf: oŕtzegay fie. *FalZioł* V 65v; ále rzeczy dobrej zá złáf ofáfzáfć/ niech fię každy oŕtzega *BudBib* c3v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: aby (15), by (6)] (21): oŕtzegayćyze fiya [*attendite autem vobis Vulg Luc* 21/34; mieyćie fię ná pieczy *WujNT*] aby nyebyły obczyżony ŕercza uafŕe obzarŕftwem a pyyanŕthwem *PatKaz III* 146; *Leop Eccli* 13/10; *BibRadz Gen* 31/24, 29; Remáf/ álbo záleganie w noŕie/ ieŕli fye częŕto przygadza á długo trwa: oŕtzegáfćyze áby Dycháfwicáf á ŕkáfzenie Płuc nieprzyŕzłó. *SienLek* 20, 19; Oŕtzegayże fie lepak/ ieŕli fie omieŕzkafz/ by cie ona ŕentencia Páfńka nie poráfzila/ ktoráf nápiŕfal Ian s. *RejPos* 61v, A5, 122v, 130; *BielSat* C, D3; Oŕtzegayćiefz fię ŕobie

ábyście nie zapomnieli przymierza Iehowy Boga wálzego *BudBib Deut 4/23, Ex 34/12, Deut 8/11, 12/13, 19; BudNT 2.Petr 3/17*; Ale fye sam oftrzegay/ by twé krwáwé zbroie/ Gdy fye ná nię zápátrzą pilno oczy twoie/ Z ręku twych nie wypádły *PudlFr 69; BielRozm 15, 28*; [Oftrzegay fie/ bys wiele niepił/ áby nam pościeli niepopługáwił. *Wokabul 1539 E3, S4*].

Szereg: »patrzyć a ostrzegać się« (1): Pátrżayże pilno á oftrzegay fie pilno/ ábyś iáko niećwicżony Rycerz/ they zbroie opák ná fię nie wkłádał/ przedni plách ná zad/ á zádni naprzod. *RejPos A5*.

2. Bać się, odczuwać lęk przed czymś [w tym: w imp (7)] (9) :

ostrzegać się czego (6): *PatKaz I 15v; RejAp 33v*; A oftrzegay fie tey fentenciey/ którą niewiernym/ iákoś słyfzał/ powiedział: Iż wy muście pomrzec w grzechoch swoich. *RejPos 29v*; oftrzegayże fie pilnie onego frogiego dekretu iego/ któryć vczynił o onych dwu sługach *RejPos 181v, 68, 84v*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: aby (2), by (1)] (3): Oftrzegayże fie być ták nie powiedziano iáko thu słyfzył: Iż trudno fie mař wymowić z grzechu swoiego. *RejPos 61v*; A tu fie oftrzegay ábyć nie rzeczono iáko onemu bogacżowi: Iż iuz nie naydziesz żadnego miłofierdzia *RejPos 82v, 159v*.

3. Obserwować, pilnować kogoś [kogo] (1) : Oto ia pořylał przed tobą/ áby cię sřrzegł w drodze doprowadził ná mieyřce ktorem nágotował. Oftrzegayże fie go [*observe a faciebus eius PolAnt Ex 23/20*]; tego fie sřrżez *BibRadz*/ á pořulżny bądż głofowi iego: niegniewayże go *CzechRozm 56*.

Synonimy: **2. bać się, obawać się, lękać się.**

Formacje współrdzenne cf STRZEC.